

CDA VOERENDAAL

Algemene beschouwingen begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028

INLEIDING

Het moet gezegd worden, mijnheer de voorzitter, in voorliggende begroting gaat het college sober verder met het realiseren van een groot deel van de speerpunten uit het coalitieakkoord 2022-2026. Hiermee zien we dat de prioriteiten en ambities van Voerendaal de komende jaren tot uitvoering gebracht gaan worden. Samen werken aan de toekomst van Voerendaal.

Wij spreken onze waardering uit naar de ambtelijke organisatie, die een toegankelijk en lezenswaardig begrotingsdocument heeft ontwikkeld, en voor al het voorbereidend werk. Het ambtelijk apparaat, dat door soms wisselende samenstelling onder druk staat, heeft gezorgd voor een leesbare begroting en de correcte beantwoording van de vele vragen (meer dan 300 stuks) die naar aanleiding van de begroting schriftelijk werden gesteld door alle fracties.

Veiligheid

Het verenigingsleven is het DNA van het CDA. Een gezond verenigingsleven versterkt de samenleving in de kernen. Uiteraard is hier ook aan verbonden leefbare en veilige kernen te behouden. Het CDA Voerendaal heeft zich in de afgelopen jaren hier sterk voor gemaakt. Burgers moeten zich veilig kunnen voelen in hun dorp. We zijn blij dat het aantal Boa's in gemeente Voerendaal nu weer op sterkte is en door hun inzet hopen we dat aandacht voor criminele ondermijning en de veiligheid toeneemt. De samenwerking in Parkstadverband helpt daarbij. Ook Parkstad breed moeten we duidelijke afspraken maken hoe we met veiligheid, criminaliteit en overlast moeten omgaan.

Economie:

Het CDA heeft mede gezorgd voor een compact en vitaal centrum in de kern van Voerendaal, dat voor consumenten aantrekkelijk is om te winkelen en te verblijven. Om dit

te behouden blijven wij inzetten op een compact kernwinkelgebied, goede bereikbaarheid met voldoende gratis parkeervoorzieningen en een duidelijke routing door het centrum. Het CDA is pleitbezorger voor een actief ondernemersbeleid waarbij goede samenwerking met de lokale ondernemersverenigingen van belang is. De vestiging van nieuwe bedrijven is beperkt, het creatief omgaan met de planologische mogelijkheden en de dienstverlening aan starters vindt het CDA van groot belang. Daarnaast is het bevorderen van het toerisme in onze gemeente een belangrijke economische factor.

Agrarische sector

De agrarische sector is onmisbaar in het realiseren van ambities op het gebied van economie, klimaat, energie. Voedsel, gezondheid en een aantrekkelijk landschap. Als CDA maken we ons sterk voor ondernemerschap en dus ook voor de agrarische sector. Deze bezit in Voerendaal ruim 80% van onze totale gebiedsoppervlakte en is hiermee degene die het meeste zorgdraagt voor ons buitengebied. Samenwerking met LLTB en omliggende gemeentes blijft noodzakelijk om de agrariërs hun werkzaamheden te kunnen laten uitvoeren. Wel vinden we belangrijk dat er goede communicatie is tussen Agrariërs/Ondernemers en externe bedrijven. Dat wil zeggen, als we wegen gaan afsluiten moet er samen worden opgetrokken met deze ondernemers. Burger participatie en duidelijke communicatie spelen hier een grote rol in. Vooraf wordt het burgerparticipatie traject bepaald, wij vragen dan ook om dit steeds te evalueren en de eventuele verbeterpunten mee te nemen. Immers het is ook een groeitraject.

Cultureel erfgoed

Voerendaal is rijk aan cultureel erfgoed. We willen extra investeren in de culturele infrastructuur. We willen de culturele verenigingen stimuleren om de onderliggende samenwerking te versterken. We willen uiteraard het zomerfestival in stand houden en zorg dragen dat de Limburgse taal blijft behouden. Het cultureel erfgoed is ons DNA. Het CDA zal initiatieven tot behoud en versterking van beeldbepalende en monumentale gebouwen binnen onze gemeente steeds positief waarderen. Zo hebben we 4 kerken in de Gemeente Voerendaal. Door de federatie hebben we in het totaal 6 kerken. Het bisdom is al aan het overwegen via een kerkervisie om kerken gaan te sluiten. Gelukkig zijn het Rijksmomenten maar we roepen de College op om mee te denken en te faciliteren waar nodig is om een Kerk een andere bestemming te geven of eventuele andere oplossingen. Immers samen staan we sterk.

Burgerparticipatie:

Het gesprek tussen overheid en de samenleving is en blijft belangrijk. CDA Voerendaal vindt dat de stem van inwoners meetelt. Zowel bij het maken van beleid als bij de uitvoering daarvan. Inwoners en ondernemers kennen Voerendaal heel goed en zijn ervaringsdeskundigen. Deze ervaring en kennis is nodig voor het oplossen van sommige vraagstukken en het maken van nieuwe beleid.

Met inbreng en nieuwe perspectieven vanuit bijvoorbeeld inwoners, de gemeente en/of andere partijen, komen we samen tot goede plannen. Samenwerken aan de toekomst van Voerendaal.

Toerisme:

Het CDA vindt het toerisme een belangrijke sector die kan bijdragen aan de vitaliteit van Voerendaal. Wij willen dan ook toeristisch-recreatieve ontwikkelingen stimuleren en faciliteren die inspelen op de identiteit van Voerendaal: het Romeins verleden, het beleven van de natuur, het panoramalandschap, de wijnbouw en fruitteelt, het beleefbaar maken van monumenten. Daarnaast zullen wij nieuwe initiatieven voor kwalitatief onderscheidende vormen van verblijfsaccommodaties ondersteunen. Zo zijn we blij dat op woensdag 6 november j.l. het permanente expositie Voerendaals archeologische vondsten geopend is in de Gemeentehal. Hier vragen we al jaren naar en het is nu gelukt met dank aan de wethouder. Zeker dat de voorwerpen uit de grond komen van onze mooi Romeins verleden.

Een aantrekkelijk routenetwerk voor wandelaars en fietsers met attractieve start- en rustpunten en goede verbindingen met Parkstad en het Heuvelland is van toegevoegde waarde voor de recreanten in onze regio. De realisatie van het Landschapspark Land van Kalk wordt door het CDA ten volle onderschreven als een uniek plan om aan te sluiten bij de succesvolle ontwikkeling van het toerisme in onze regio. Bezoekers kunnen ons buitengebied binnenkomen bij een "poorten" met een natuurtransferium, waar de auto wordt geparkeerd en van daaruit het gebied op een milieuvriendelijke manier wordt verkend.

Onderwijs:

Het OCK zorgt voor een nieuw onderkomen voor het onderwijs in Klimmen. Het CDA wil blijven investeren in de scholen in Ubachsberg en Ransdaal zodat we een gezonde schoolomgeving bieden voor kinderen en daardoor versterken wij de leefomgeving in deze kernen. Wij zijn in ieder geval verheugd dat er nu een besluit is genomen over een nieuwe school in Ransdaal. We zullen als fractie de tijdlijnen bij bouw en het verdere verloop nauwkeurig blijven volgen en daar waar nodig kritische vragen stellen.

Sport, cultuur en recreatie:

Het blijven ondersteunen van de stichting Zomerfestival is van grote waarde. Tevens is het van belang de ondersteuning van culturele verenigingen in onze gemeente ten behoeve van de ontwikkeling van deze verenigingen en hun onderliggende samenwerking. Het coronaherstelplan heeft veel verenigingen weer doen opbloeien. Jammer dat dit in 2025 het coronaherstelplan gaat vervallen. Uiteraard is het DNA van het CDA het verenigingsleven een punt waar ook de nodige aandacht aan besteed dient te worden. De verenigingsondersteuner kan hier een grote rol in spelen, zeer zeker bij de festiviteiten bij een vereniging waar vergunningen een rol spelen. Ten aanzien van recreatie staat Voerendaal ook goed op de kaart en weten de bezoekers Voerendaal te bereiken per fiets, openbaar vervoer of met de auto. Het land van kalk is een begrip geworden voor de bezoekers.

Accommodaties:

Het verenigingsleven bruist in Voerendaal, we hebben veel verenigingen die actief en gedreven zijn. Er zijn voldoende accommodaties, die volop gebruikt worden. Het is wenselijk om inzichtelijk te maken wat we hebben, wat de kosten zijn, hoe het met de mate van onderhoud gesteld is, of het besturen lukt om de exploitatie gezond te houden enz. De toestand van de accommodatie is heel belangrijk zeker voor de verenigingen. We zijn dan ook verheugd dat we in 2025 gaan starten met de uitvoering van accommodatiebeleid. De Borenburg is een voorbeeld van wat op de markt is gezet, maar de aanbesteding heeft er niet toe geleid dat marktpartijen hebben ingeschreven. De markt reageert niet en heeft weinig interesse. Er zal dan een andere oplossing moet worden gezocht. We vragen dan ook om hier aandacht aan te schenken en om bijvoorbeeld externe ondersteuning te organiseren. We willen samen met DV en PvdA een motie indienen. Gezien de vraag en complexiteit van dit dossier is dit geen overbodige luxe.

Sociaal Domein:

Leefbaarheid: Het CDA is blij dat het beleid om burgerparticipatie te stimuleren de invloed van burgers op de leefbaarheid in hun dorp of kern versterkt. Het behoud van voorzieningen en scholen is voor de leefbaarheid natuurlijk essentieel.

Burgerijen: Deze make een mooie ontwikkeling door. Het werven van vrijwilligers en het groeien naar zelfstandiger werken vraagt aandacht. Steeds vaker hebben vrijwilligers zelf ook ondersteuning nodig.

Participatie, arbeidsmarkt en armoedebestrijding: Door de hoge inflatie hebben meer gezinnen moeite om rond te komen. Kompas zet goede stappen om armoedebestrijding en schuldhulpverlening door te ontwikkelen, maar is er nog niet.

Opvang en huisvesting ontheemden, statushouders en vluchtelingen: De taken op het gebied van statushouders en vluchtelingen stellen vele gemeenten voor een uitdaging, dus ook Voerendaal. Het CNO heeft tot weinig problemen geleid en het CDA is er trots op dat er zoveel mensen uit Voerendaal zich inzetten als vrijwilligers. Omdat onze gemeente weinig huurhuizen heeft zal het vinden van een woning voor statushouders een hele opgave blijven.

Jeugdzorg: Het aantal jongeren dat een beroep doet op jeugdzorg blijft ondanks de goede transformatie die Jens doormaakt stijgen. Dat baart ons zorgen. Het is de verwachting dat ook de komende jaren de uitgaven voor jeugdzorg zullen stijgen. Een afvlakking van het aantal hulpvragen is nog niet in zicht. Afgelopen periode is Xonar in de financiële problemen gekomen, waardoor gemeenten moesten bijbetalen. Het is te hopen dat het herstelplan van Xonar er voor zorgt dat dit eenmalig was. De zuid Limburgse gemeenten moeten evenwel ook nog gaan bijbetalen aan het verlies van de Mutsaersstichting in noord Limburg. Een zorgwekkende ontwikkeling.

Tenslotte is het aantal mensen dat in Voerendaal een beroep op huishoudelijke ondersteuning vanuit de WMO nog toegenomen. Pas als de eigen bijdrage weer naar inkomen wordt geheven zal dit beroep afnemen.

Volksgezondheid en milieu:

Het sport en beweegaanbod voor de jeugd dienen we te verstevigen door middel van nieuwe sportprogramma's. Het sportakkoord Voerendaal kan hierbij een steun zijn. Uiteraard dienen we ook de nodige aandacht te blijven besteden aan onze ouderen. Hun de nodige voorzieningen te bieden zodat hun gezondheid optimaal blijft. De aandacht bij ouderen ook te concentreren op valpreventie.

Ten aanzien van milieu dienen we zorg te dragen voor actieplan geluid in samenwerking met de regio, de luchtkwaliteit en het bodembeheer dienen we niet uit het oog te verliezen.

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing:

De gemeente Voerendaal is primair een woongemeente. De krapte op de woningmarkt is een groot probleem. Daarom kijkt het CDA ook reikhalzend uit dat het masterplan wonen uitgevoerd kan gaan worden. We willen dat onze dorpen een aantrekkelijke gebied is voor jong en oud.

Duurzaamheid:

Verduurzamen Gemeentelijk vastgoed is in de raad goedgekeurd en eindelijk kunnen we gaan beginnen. De planning is opgesteld welke gebouwen gaan aanpakken. We vragen aan de wethouder de voortgang nauwkeurig te bewaken en indien er van de planning afgeweken wordt, om dit te delen met de raad.

Financieel beleid

Het is, als we het over onzekere tijden hebben mijnheer de voorzitter, te prijzen dat het college een begroting 2025 heeft gepresenteerd met een positief saldo, waarbij de doorkijk naar 2026 een negatief saldo laat zien. De onzekerheid rondom het gemeentefonds en de hoge inflatie maakt dat we onze middelen behoedzaam moeten inzetten, met name voor de periode na 2025.

Tot Slot

Op basis van de voorliggende financiële stukken kunnen we de opgave naar onze mening aan, maar we maken ons wel zorgen voor 2026/2027. Het CDA heeft vertrouwen in de uitvoering van de programmabegroting 2025 al is het sober.

Namens de **CDA** fractie

Wim Keulen, raadslid

Theo van Oppen, fractievoorzitter

7-11-2024